

Nano a mikrotechnologie v chemickém inženýrství

ZDRAVÍ

ENERGIE

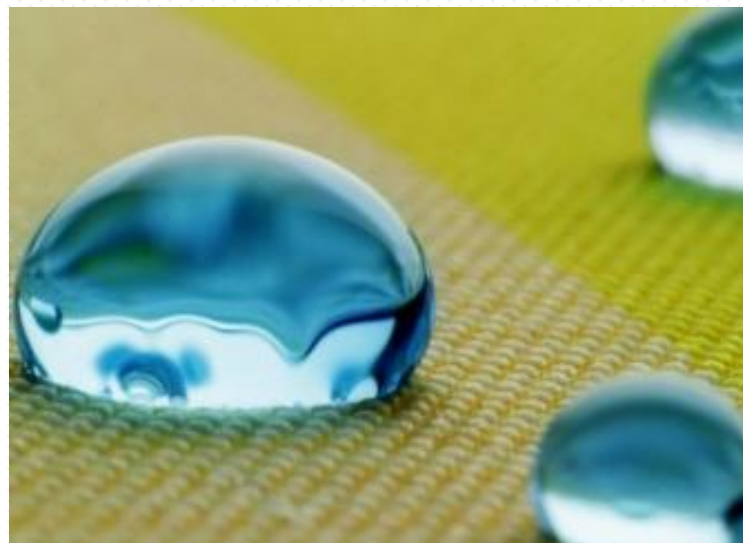
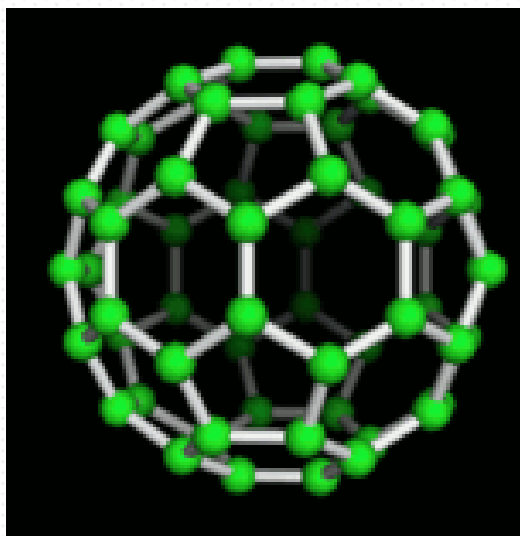
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

HI - TECH

Hi-tech

VYSOKÁ ŠKOLA
CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ
V PRAZE

ÚSTAV
CHEMICKÉHO
INŽENÝRSTVÍ

Nano a mikro technologie v chemickém inženýrství umožňují:

- Samočisticí materiály.
- Lepší kosmetiku.
- Výrobu počítačových čipů.
- Tenkovrstvé senzory.
- Zeolity jako molekulová síta.
- Fotonické krystaly.

Další důležitým oborem jsou baterie pro elektromobily (viz. soubor [nano_micro_energy.pdf](#)).

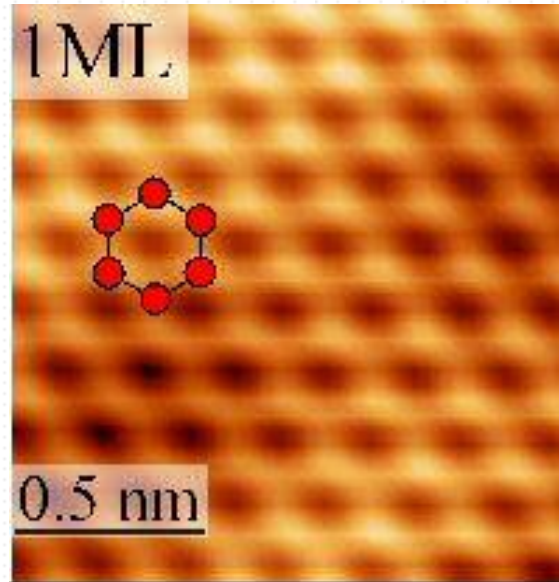
Přispíváme k uspokojování každodenních potřeb lidí.

Grafen

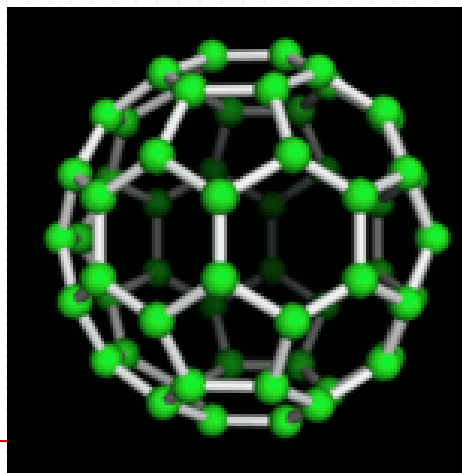
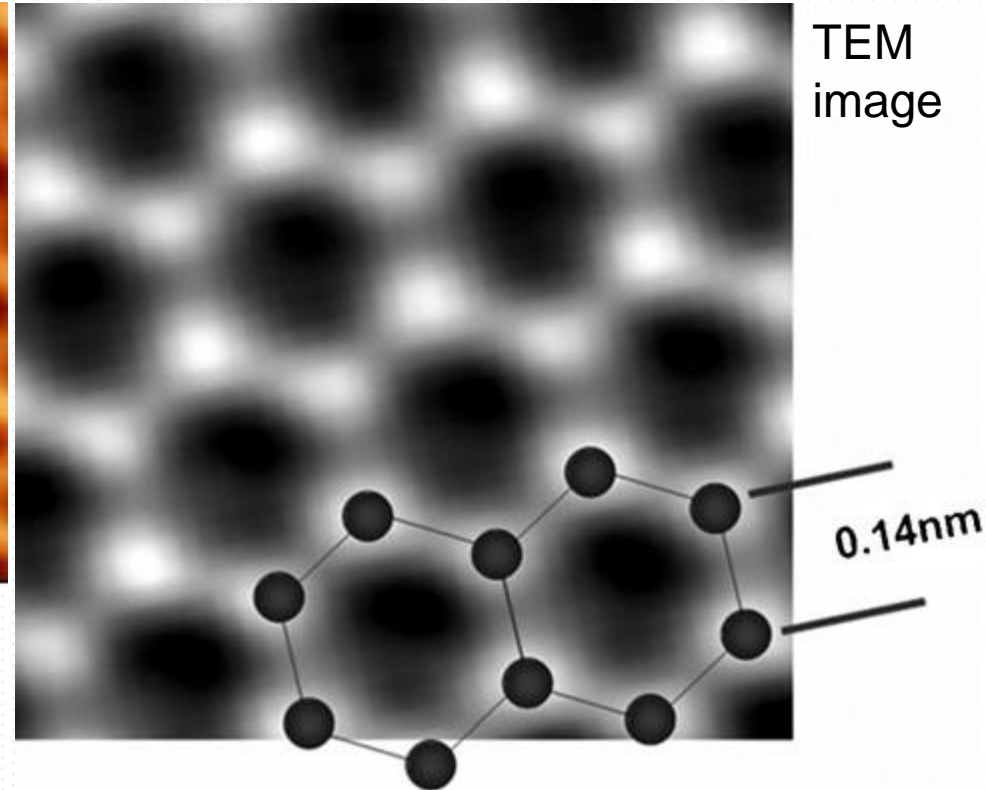

Grafen = jedna vrstva grafitu

STM image

TEM image

Fulleren

TEM = Transmisní elektronová mikroskopie: Nobelova cena 1986.

STM = Tunelovací mikroskopie: Nobelova cena 1986.

Fullereny: Nobelova cena 1996.

Grafen: Nobelova cena 2010.

Samočisticí povrchy

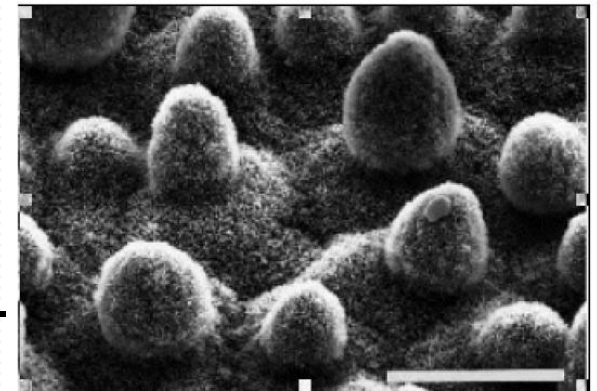
□ Fyzikální metoda:

- „Efekt lotosového listu“
- Povrch s nano-výběžky, vodní kapky na nich zaujmají téměř kulovitý tvar, takže se skutálejí z povrchu a s sebou nabalí veškeré nečistoty.

□ Chemická metoda:

- Nano-vrstva z TiO_2 či stříbra.
- TiO_2 / stříbro = fotokatalyzátor, po vystavení světlu rozkládá org. látky na CO_2 a vodu.
- Samočisticí a antibakteriální vlastnosti.
- Samočisticí obkladový materiál do koupelen.
- Výrobky: Lednice s antibakteriálním povrchem, ponožky zabraňující zápachu nohou, náplasti s obsahem nanočástic stříbra.

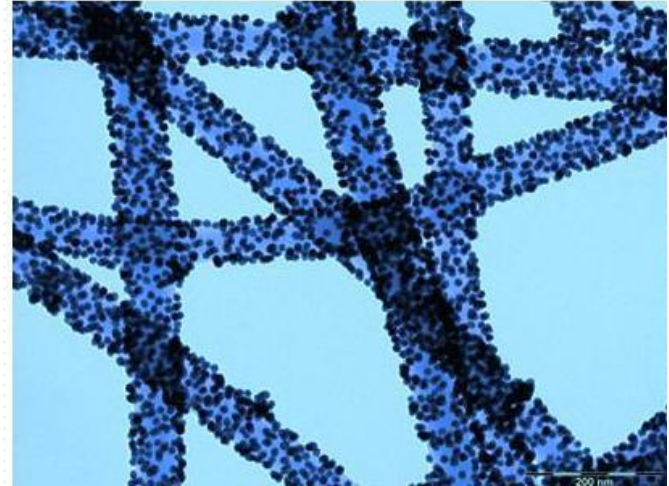

20 μm

Nano-textilie

- Pokrytí textilních vláken nano-vrstvou hydrofobních molekul.
- Důsledky:
  - Odolnost vůči vodě a špíně.
  - Zachování původní prodyšnosti i hmotnosti textilie.
- Další využití:
  - Chemicky odolné obleky (armáda).
  - Možnost vyrábět elektroniku odolnou vůči kapalinám.
  - Funkční prádlo Moira, nepromokavá membrána GoreTex, outdoorové oblečení ze softshellových tkanin apod.

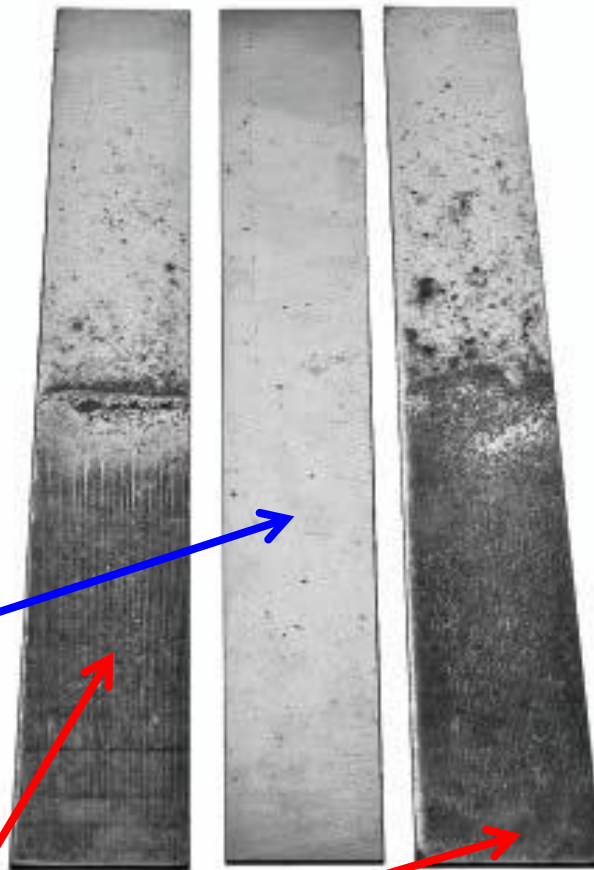
Testování opalovacích krémů s nanočásticemi

Ocelové panely střešní krytiny:

- ❑ Záruční doba 25 let.
- ❑ 12 týdnů na australském letním slunci.
- ❑ Část s nanesenými opalovacími krémy obsahujícími anatas (jedna ze tří modifikací TiO_2).

Panel bez naneseného opalovacího krému

Poškození vlivem fotokatalytických vlastností nanočástic TiO_2 (anatas)

Testování opalovacích krémů s nanočásticemi

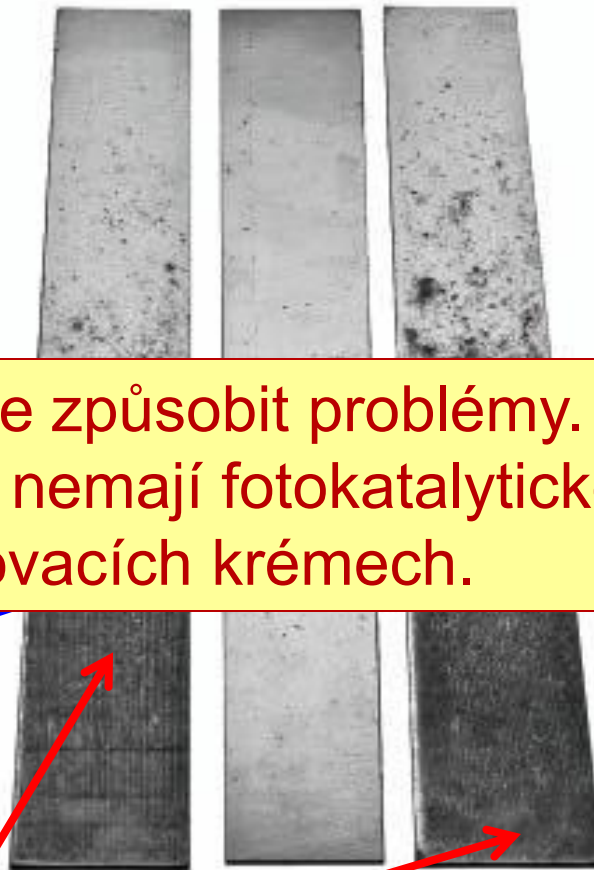
Ocelové panely střešní krytiny:

- ❑ Záruční doba 25 let.
- ❑ 12 týdnů na australském letním slunci.
- ❑ Část s nanesenými opalovacími krémy

! Neznalost nanotechnologií může způsobit problémy. Řešení: Nanočástice TiO_2 (rutil) nemají fotokatalytické vlastnosti a lze je použít v opalovacích krémech. !

Panel bez naneseného opalovacího krému

Poškození vlivem fotokatalytických vlastností nanočástic TiO_2 (anatas)

Výroba nanočástic

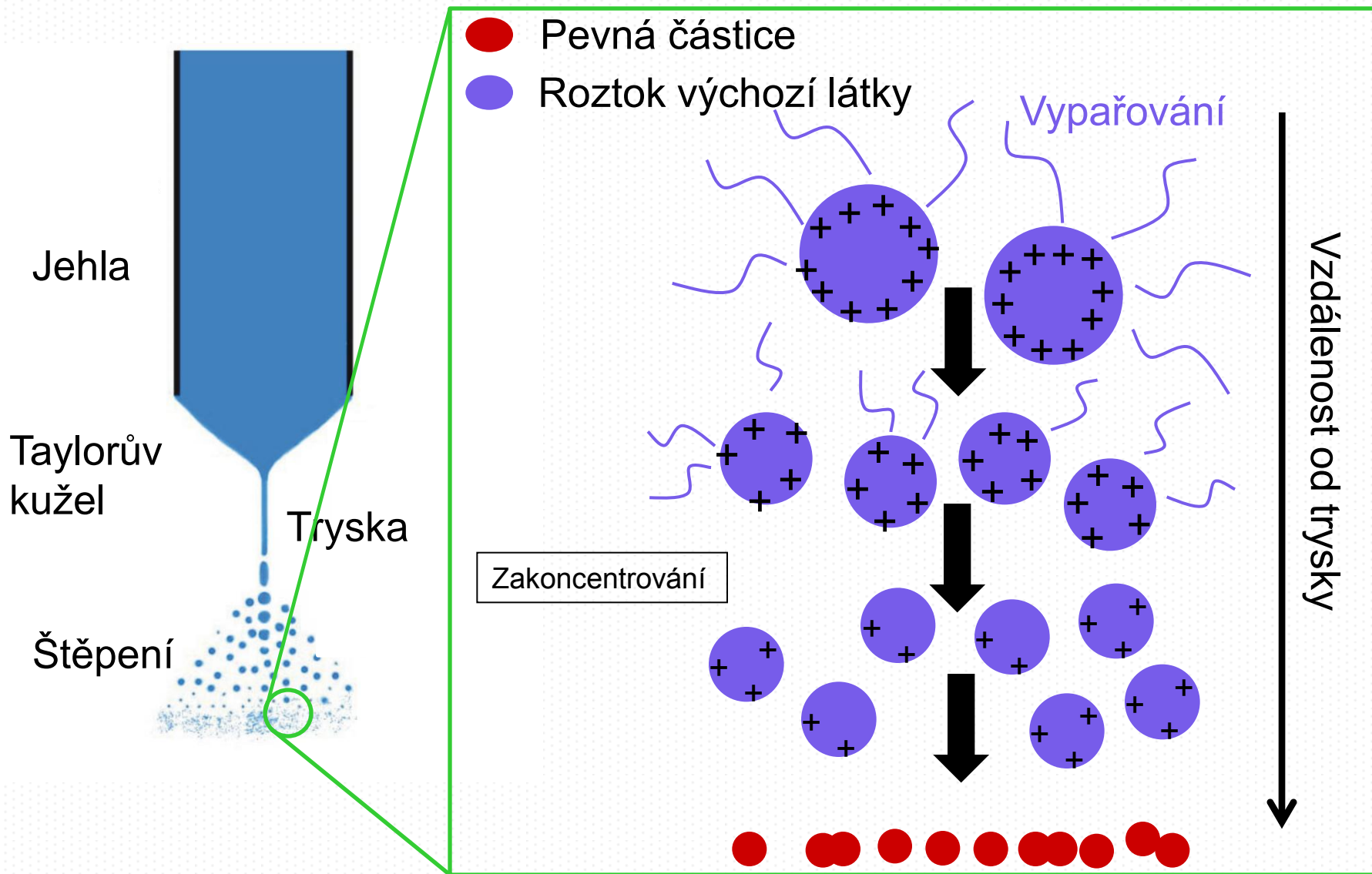

- ❑ **Mletí** – makro/mikročástice v kulovém mlýnu, následné odtrídění nanočástic.
- ❑ **Pyrolýza** – kapalný či plynný prekurzor je veden tryskou a spálen.
- ❑ **Plazmatické** vypaření prekurzoru a následné zchlazení → vznik nanočástic.
- ❑ **Sol-gel** – „mokrý“ metoda, reakce částic v roztoku, vznik strukturovaných útvarů.
- ❑ **Elektrosprej** - vedení roztoku tryskou, poté tvorba nanočástic v elektrickém poli.
- ❑ Mnoho dalších metod ...

Teorie tvorby nanočástic elektrosprejem

Nanášení nanočástic je rychlejší než konkurenční metody.

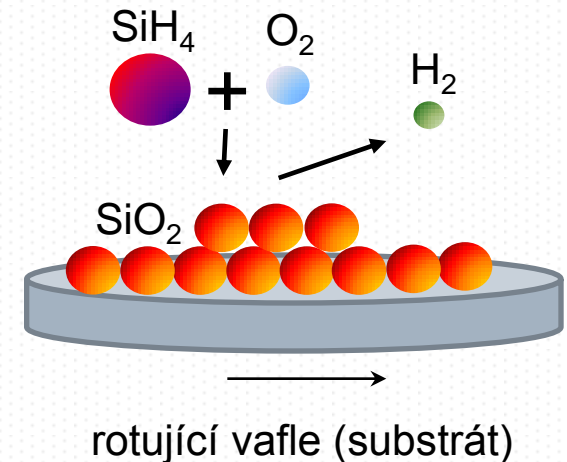
- ❑ **Příprava a nanášení nanočástic (od 5 do 1000 nm).**
- ❑ **Ultrakapacitory** – krátkodobé ukládání elektrické energie.
- ❑ **Fotovoltaické panely** – jen některé typy.
- ❑ **Katalytické vrstvy** – včetně fotokatalytických vrstev.
- ❑ **Baterie** – vysoká kapacita, bezpečnost, rychlé nabíjení.
- ❑ **Biologické materiály.**

Princip elektrorozprašování je znám přibližně 100 let. Tato technika přípravy a depozice nanočástic je však stále málo využívána, ačkoliv nabízí řadu výhod.

Výroba mikročipů (procesorů)

- Jedno z tradičních uplatnění chemických inženýrů.
- Vysoké nároky na čistotu a minimální prašnost výrobního prostředí → návrh speciálních filtrů a systému ventilace.
- Optimalizace technologie nanášení tenkých vrstev oxidu křemičitého (CVD = *chemical vapor deposition*), leptání, nanášení fotorezistorů atd.

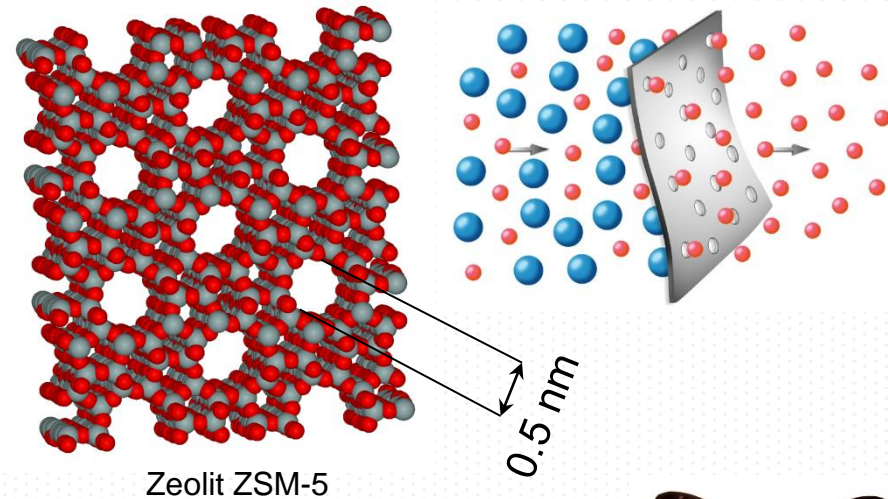

Zeolity, fotonické krystaly

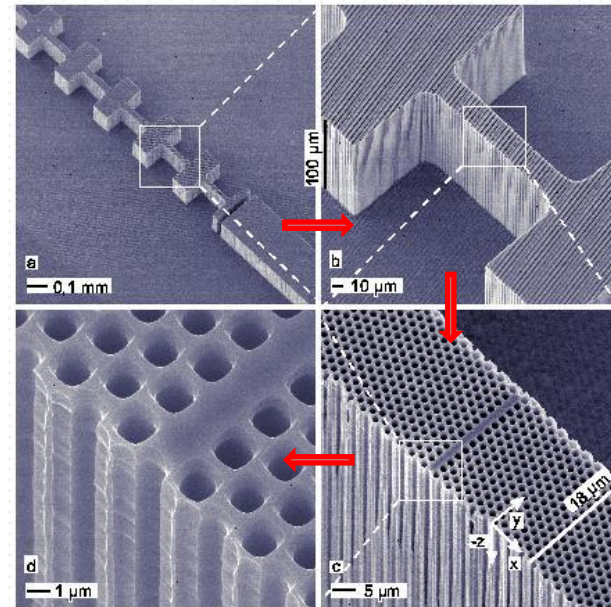
Zeolity (molekulová síta)

- Porézní materiály s velmi úzkými póry schopnými oddělit od sebe molekuly o rozdílné velikosti.
- Využití: speciální membrány, katalyzátory...

Fotonické krystaly

- Opakující se nanostruktury ovlivňující pohyb fotonů.
- Aplikace: málo/vysoce odrazivé materiály, optická vlákna nové generace, ochrana proti oslnění.

Přijďte se přesvědčit sami!

**Po předchozí domluvě Vám ukážeme laboratoře
a vývoj nových materiálů a procesů.**

Podívejte se na informace na webu:
www.vscht.cz/uchi
nebo kontaktujte:
Lenka.Schreiberova@vscht.cz